

Co wiesz o bajkach?

Materiał zawiera bajkę Ezopa *Kruk i lis*, 2 ilustracje, 12 ćwiczeń, w tym 8 interaktywnych, 1 polecenie. Uczeń podsumowuje wiadomości na temat bajek i ich autorów.

Bibliografia:

- Źródło: Ignacy Krasicki (z Ezopa), *Kruk i lis*, [w:] *Bajki*, tłum. Ignacy Krasicki, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1975.

Co wiesz o bajkach?

Fajerwerki

Źródło: Radosław Drożdżewski, licencja: CC BY-SA 2.0.

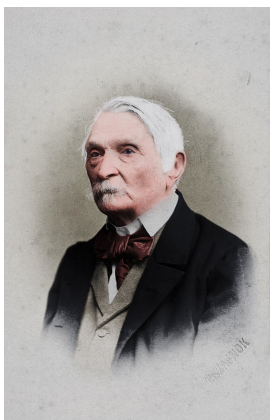
Bajki lubią nie tylko dzieci. Są one znane i cenione od wieków. W swojej treści zawierają ważne przesłanie, morał. Bohaterami bajek najczęściej są zwierzęta, które uosabiają zachowania i cechy charakteru ludzi. Za twórcę bajki uważa się greckiego niewolnika Ezopa, który żył w VI wieku p.n.e. Znanymi bajkopisarzami byli też m.in. [Jean de La Fontaine](#), Ignacy Krasicki i Adam Mickiewicz.

Ćwiczenie 1

Rozpoznaj bajkopisarza.

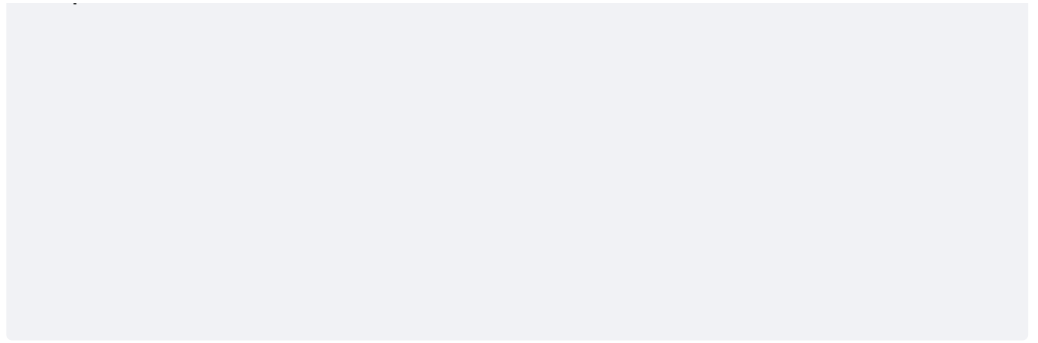
Aleksander Fredro

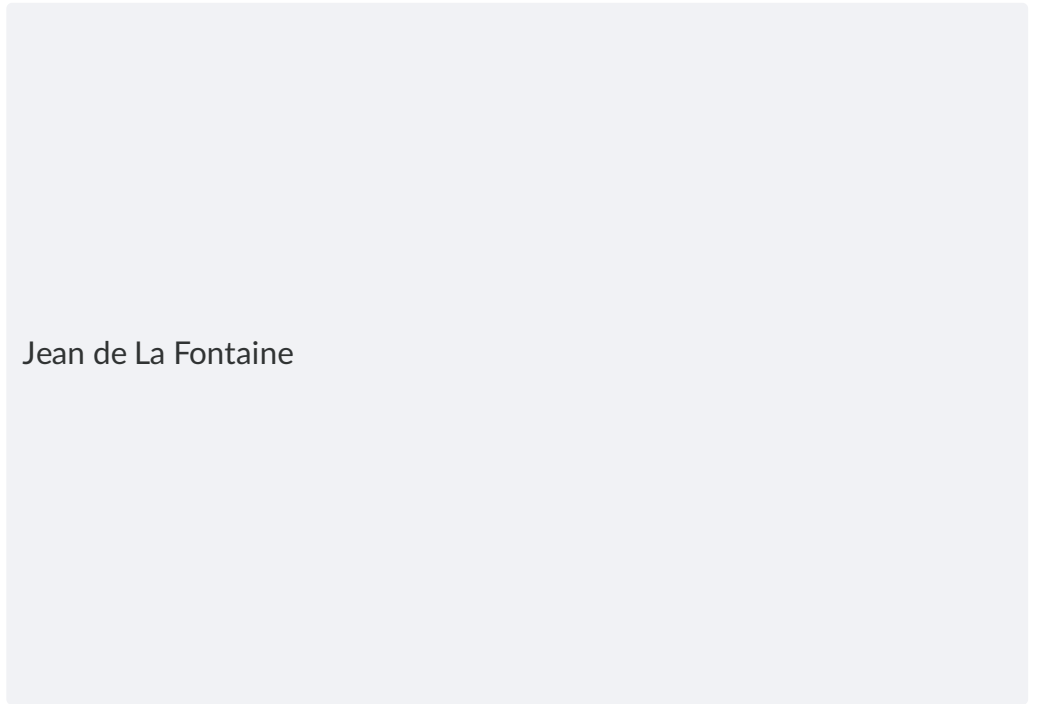
Iwan Andriejewicz Kryłow

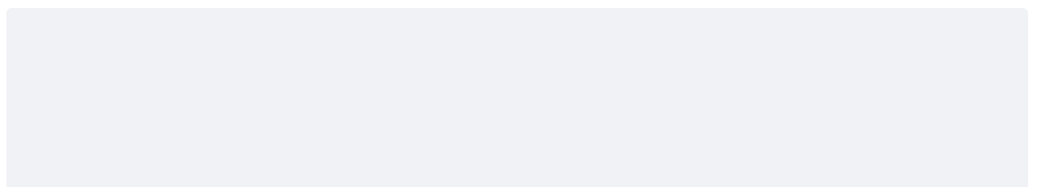
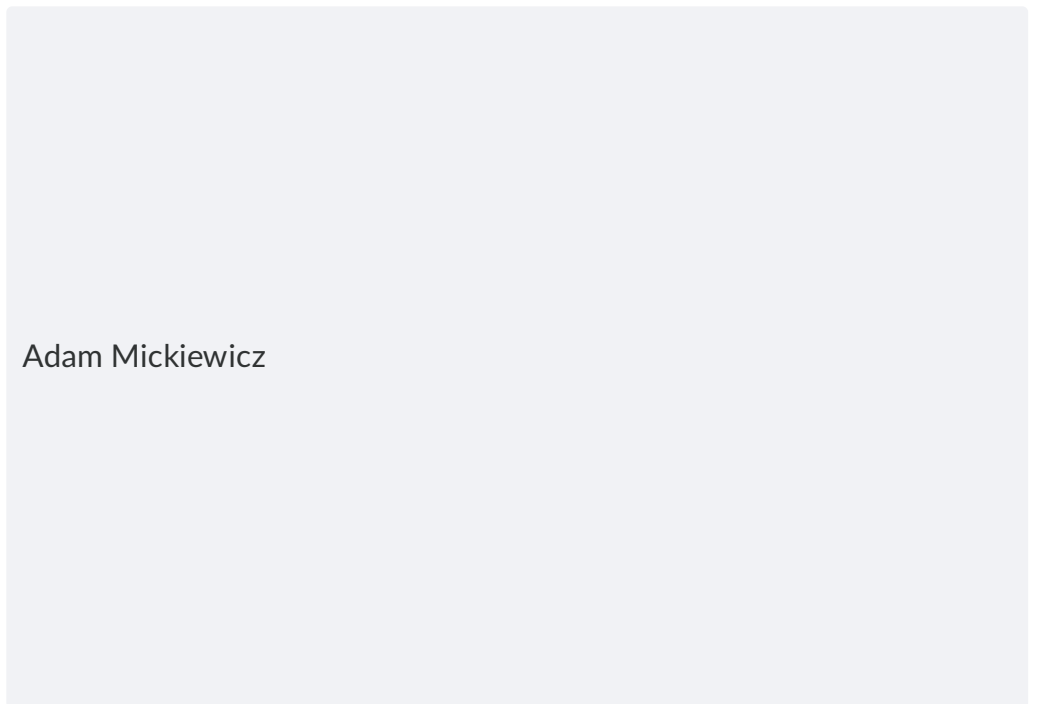
Ezop

Jean de La Fontaine

Adam Mickiewicz

Ignacy Krasicki

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Przeczytaj bajkę Ezopa w tłumaczeniu Ignacego Krasickiego *Kruk i lis*, a następnie wykonaj polecenia.

((Ezop

Kruk i lis

Bywa często zwiedzionym,
Kto lubi być chwalonym.
Kruk miał w pysku ser ogromny;
Lis, niby skromny,
Przyszedł do niego i rzekł: «Miły bracie,
Nie mogę się nacieszyć, kiedy patrzę na cię!
Cóż to za oczy!
Ich blask aż mroczy!
Czyż można dostać
Takową postać?
A pióra jakie!
Szklnięce, jednakie.
A jeśli nie jestem w błędzie,
Pewnie i głos śliczny będzie».
Więc kruk **w kantaty**; skoro pysk rozdziawił,
Ser wypadł, lis go porwał i kruka zostawił.

Źródło: Ignacy Krasicki (z Ezopa), *Kruk i lis*, [w:] *Bajki*, tłum. Ignacy Krasicki, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1975.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, jakiego podstępu użył lis wobec kruk w bajce *Kruk i lis*.

Ćwiczenie 3

Nazwij cechy ludzkie, które Ezop przypisał krukowi i lisowi.

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, jak rozumiesz morał bajki Ezopa *Kruk i lis*:

'Bywa często zwiedzionym,
Kto lubi być chwalonym'.

Ćwiczenie 5

Spośród podanych cech różnych utworów literackich wybierz te, które charakteryzują bajkę, i zapisz je w zeszycie.

☐

krótki utwór

☐

długi, rozbudowany utwór literacki

☐

współistnieją dwa światy: prawdopodobny i fantastyczny

☐

kończy się szczęśliwie: dobro jest nagrodzone, zło ukarane

☐

miejsce akcji jest niezwykle, egzotyczne

☐

poucza o szkodliwości pewnych zachowań

☐

najczęściej zawiera jasno sformułowany morał

☐

przedstawia sytuacje znane z życia

☐

bohaterami są herosi, bogowie i ludzie

☐

bohaterami są najczęściej zwierzęta obdarzone cechami ludzkimi

Ćwiczenie 6

Pod postaciami zwierząt kryją się cechy ludzkie. Uzupełnij podane porównania odpowiednimi nazwami zwierząt.

odważny jak

harować jak

chytry jak

wlec się jak

łagodny jak

biedny jak kościelna

pływać jak

ruszać się jak w smole

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Przyporządkuj wymienione cechy ludzkie zwierzętom, którym są przypisywane.

zając

mądrość

łagodność

tchórzliwość

niewinność

ospałość

łatwowierność

płochliwość

okrucieństwo

powolność

dojrzałość

drapieżność

żółw

owca

wilk

sowa

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Do podanych rzeczowników dopisz słowa o znaczeniu przeciwnym.

- lenistwo
- pycha
- głupota
- chciwość
- zdrada
- lekkomyślność
- gwałtowność
- zakłamanie
- okrucieństwo

Ćwiczenie 9

Uzupełnij podane przysłowia nazwami zwierząt.

oka nie wykole.

Jeśli wejdiesz między , musisz krakać jak i one.

Trafiło się jak ślepej ziarno.

Zapomniał , jak był.

zawsze spada na cztery łapy.

myślał o niedzieli, a w sobotę łeb mu ścięli.

O mowa, a tu.

, która dużo ryczy, mało mleka daje.

tańczą, gdy nie czują.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Dopasuj do podanych przysłów ich znaczenia.

Kruk krukowi oka nie wykole.

Powiedzenia tego używamy w sytuacji, gdy niespodziewanie zjawia się ktoś, o kim się właśnie mówiło.

Jeśli wejdiesz między wrony, musisz krakać jak i one.

W tym powiedzeniu jest ostrzeżenie wskazujące na to, że przyszłe wydarzenia mogą udaremnić realizację czyichś planów.

O wilku mowa, a wilk tu.

Powiedzenia tego używamy w sytuacji, gdy ktoś nie pamięta, że sam wcześniej popełniał błędy, które teraz wytyka młodszemu lub mniej doświadczonemu.

Kot zawsze spada na cztery łapy.

To przysłowie mówi, że wchodząc w jakieś środowisko, musimy się liczyć z tym, że będziemy zmuszeni do przejęcia zwyczajów i form zachowania, które nie zawsze będą zgodne z naszymi przekonaniami i zasadami.

Indyk myślał o niedzieli, a w sobotę łeb mu ścięli.

Powiedzenie jest potocznie używane wtedy, gdy komuś udaje się wyjść z każdej trudnej sytuacji bez szkody.

Krowa, która dużo ryczy, mało mleka daje.

Tak mówimy wtedy, gdy szczęśliwym trafem i bez wysiłku coś się komuś udało.

Myszy tańczą, gdy kota nie czują.

Osoba, która dużo mówi, robiąca wokół siebie dużo hałasu, zwykle mało robi.

Trafiło się jak ślepej kurze ziarno.

Gdy nikt nie pilnuje, panuje rozprężenie i każdy robi, co chce.

Zapomniał wół, jak cielęciem był.

Tak mówimy o tych, których łączą wspólne interesy, często nieuczciwe, nie będą występować przeciwko sobie i zawsze będą się popierać.

Ćwiczenie 11

Popraw błędnie wpisane wyrazy w przysłowiach, uzupełniając odpowiednimi formami puste pole.

Czym skórka nasiąknie za młodu, tym na starość trąci. – Czym za młodu nasiąknie, tym na starość trąci.

Gdzie pięciu się bije, tam piąty korzysta. – Gdzie się bije, tam korzysta.

Jedna kukułka nie czyni wiosny. – Jedna nie czyni wiosny.

Kto pod kim piłkę kopie, sam w nią wpada. – Kto pod kim kopie, sam w wpada.

Prawdziwych ludzi poznajemy w biedzie. – Prawdziwych poznajemy w biedzie.

Zgoda rujnuje, nienawiść buduje. – Zgoda , .

Ćwiczenie 12

Uzupełnij zdania o poniższe powiedzenia i przysłowia.

Nie lubiła odkładać spraw na później, tak się przyzwyczaiła od dzieciństwa, a wiadomo,

.

Tej lektury nie było już w żadnej bibliotece, ale , bo okazało się, że przyjaciółka mamy miała ją na półce pośród swoich książek.

Nie liczyłam na to, byś znalazł czas wieczorami i pomógł mi z matematyką, ale okazuje się, że

.

, pomyślałem, gdy na targu dwie przekupki zaczęły wytykać jedna drugiej, że sprzedają zwiędłe warzywa, a ich klienci zaczęli kupować na moim straganie.

Od godziny chodził po lesie, rozglądając się za grzybami i w końcu znalazł prawdziwkę, lecz okazało się, że , bo wrócił do domu z niemal pustym koszykiem.

Wiedział, że mama będzie się gniewać za jego spóźnienie na obiad, ale okazało się, że , bo w domu nikogo nie było, a mama zostawiła kartkę z informacją, by sam odgrzał sobie zupę, gdyż musiała pilnie wyjść.

kot zawsze spada na cztery łapy

Gdzie dwóch się bije, tam trzeci korzysta

czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci

jedna jaskółka wiosny nie czyni

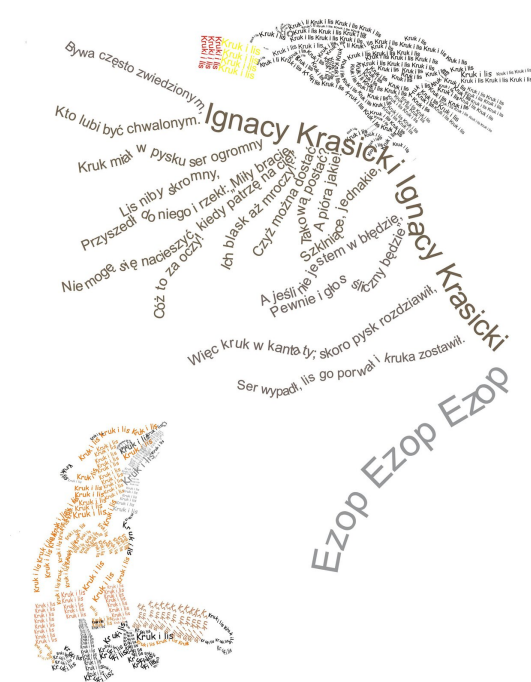
prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie

trafiło mi się jak ślepej kurze ziarno

Polecenie 1

Poniżej przedstawiono bajkę Ezopa *Kruk i lis* w formie kaligramu. Wykonaj własny projekt dowolnej bajki w takiej formie.

Wskazówka: Kaligram to nazwa wierszowanego utworu, który swoim kształtem graficznym obrazuje jego treść.

Kaligram bajki Ezopa *Kruk i lis*

Źródło: Leametic SA, licencja: CC BY 4.0.